

<p>IV. <i>Állampolgári koncentráció</i>: a) társadalom-erkölcsi anyag kiválasztása; b) nemzeti anyag kiválasztása; c) az állam jelen állapota.</p>	<p>A társadalom-erkölcsi közösségre való nevelés, vagyis a <i>közösség</i> gondolata; bevezetés az állam és nemzeti kultúra közösségébe, vagyis a <i>haza</i> gondolata; az állam alkotmányának megismerése és aldozatra kész szerétete, vagyis az <i>államforma</i> gondolata.</p>	<p>A nemzeti kultúra és a nemzeti állam.</p>
<p>V. <i>Szellemtörténeti koncentráció</i> (a felső osztályokban).</p>	<p>Kiválogatott szellemtörténeti példák (hossz- és keresztmetszét).</p>	<p>A szellemtörténet.</p>

VI. *A koncentráció egyéb megnyilvánulásai:*

1. *Belső koncentráció*: az összes tárgyak között. Minden tárgy sajátos művelő értéke kiegészíti a többi tárgy művelő értékét. A központ a tanuló tudategysége.

2. *A módszerek koncentrációja*: azonos tanítási eljárás a rokon tárgyakban. Az ismeretek elsajátítását sietteti, vagy azonos cél elérését segíti elő.

3. *Az iskolai munka koncentrációja:*

a) *a cselekedtető oktatás*, mely minden osztályban és minden tárgyban megvalósítható;

b) *az ifjúságismereti követelmények* érvényesítése egy-egy osztály minden tárgyában;

c) *a filozófiai elmélyedés* a felső osztályokban, mely minden tárgy tárgy tanításában lehetséges és szükséges;

d) *egyforma tanítási eljárások*, melyek szerint több tanár ugyanazon tanulókat oktatja, vagy valamely tanár több tárgyat tanít ugyanazon tanulóknál (*személyi koncentráció*).

4. *Jelenismereti koncentráció*: a mai élet megismerésére való törekvés az összes tárgyakban.

A könyv használhatóságát elősegíti a gyakorlati példák sokasága. Elmélet és gyakorlat szerves kapcsolatban van. A gyakorlati példák nemcsak a tanítás módszerében nyújtanak alapos tájékozódást, hanem a történelmi ismeretek értékelésében és összefüggésében is sok értékes szempont birtokába juttatják az olvasót. A mű a történettanítás problémáinak komoly földolgozása, ezért ajánljuk a történettanárok szíves figyelmébe.
(Szántó Lőrinc.)

Székely Béla: A Te gyereked ... a modern gyermeknevelés kézikönyve.

(Bibliotéka kiadás. 144 l.)

A szerző érdekesen megírt munkájában a pedagógiai és orvosi kutatások eredményét összegezve, nyomon kíséri a gyermek fejlődését a születéstől az 5–6 éves korig. — Freud, illetőleg Adler iskolájának önálló követője és ennek szellemében igyekszik a gyermek lelki fejlődését meg-

ragadni és megérteni, ami a helyes nevelés első feltétele. A könyv, mint a szerző mondja, »a gyermeki lélek olvasókönyve«, amiből a gyakorlati cél kitűnik, összegezi és népszerű formában előadja mindazt, amire a szülőknek és nevelőknek szükségük van.

Kimondja a tételt: minden gyermek jó, vagyis minden gyermek magával hozza a képességet arra, hogy helyes irányítással a társadalom hasznos tagjává nevelődjék. Ezzel rámutat arra az óriási felelősségre, amely a szülőket terheli. Pontosan megjelöli azt a helyet, melyet a szülőknek a nevelésnél a gyermekkel szemben el kell foglalniuk.

Ez a hely a szülők, különösen az anya részéről nagy önmegtagadást és lemondást jelent. A szülők helyes állásfoglalását a szerző szerint Nietzsche szavai fejezik ki legjobban: »légy tenmagad«. A nevelés munkájának belső mozgatóereje a szeretet legyen. Ez a szeretet a szülők részéről saját érdekük, önmaguk, gyermekkoruk emlékeinek elfeledését kívánja. Éppen ezért a nevelés munkája elsősorban a szülők önnevelésével kezdődik. A munkában a szülők feladata az, hogy a gyermek nevelését csak elősegítse, vagyis a gyermek nevelődésének csak irányítója legyen.

A szerző végigvezeti az olvasót a gyermek nevelődésének minden fokozatán, kezdve a születés előtti időkhöz, amikor a szülők állásfoglalása a gyermekkel szemben a későbbi ember kialakulására nagy fontossággal bír. Sorra veszi a gyermek első életmegnyilvánulásának minden mozzanatát, a sírást, amely első ízben pusztán érzelmi megnyilatkozás, de amely azzal, hogy a gyermek észreveszi sírásának következményeit, az értelem első fellobbanásának elősegítője lesz. Majd rámutat a szopás, alvás, táplálkozás rendszeresítésének lélektani fontosságára: ez a rendszeresség lesz az életritmus kialakítója. Szól az elválasztásról, a tisztaságra szoktatásról, a játékról, amelyek a gyermek lelkében mind eltörölhetetlen nyomot hagynak. Külön beszél a gyermek kis társadalmáról, a családról, a gyermeknek az apához, a Fräuleinhez, a cselédekhez való viszonyáról, amelyeket mind szabályozni és irányítani kell. Leírja az egyetlen, a legfiatalabb, az elvált szülők gyermekének lelki szituációját, főként Adler gondolatai szerint értelmezve. Különösen érdekesek azok a részek, ahol a gyermek nemi életéről van szó, és a ma igen sokat vitatott kérdéssről a nemi felvilágosításról. Tanácsai általában jól megfogják a dolog lényegét, sok igen értékes részlete (pl. a gólyameséről való fel-fogása) nem fogják azonban kielégíteni a könyv sok olvasóját, mert úgy látszik főként az egészség szempontja vezeti, ellenben az erkölcsiség szabályait figyelmen kívül hagyja (onania). Megnyugtatóbb az, amit e tárgyról Ranschburg írt (A nemi ösztön pedagógiája, 1932. Magyar paedagogia). — Mély pszichológiai érzékről tesznek tanúságot azok a részek, amelyekben az anya szerepére mutat rá. Ez a szerep sok bánatot és lemondást juttat az anyának osztályrészüll, rendkívüli fegyelmet igényel (az anyai csókról, ölelésről való lemondás, a szeretet helyes adagolása). Az anya számára kettős küzdelmet jelent ez, egyrészt ösztöneivel, másrészt gyermekével szemben.

Láthatjuk tehát, hogy a nevelésben előforduló legegyszerűbb, éppen ezért legalapvetőbb problémákról van itt szó. A szerző legfőbb ideálja

az egészséges gyermek s innen magyarázható, hogy inkább csak a testi neveléssel foglalkozik, amely mellett a lelki (vallásos, erkölcsi) nevelés láthatólag háttérbe szorul. (Békési Gizella.)

A Budapest-Székesfővárosi irányító polgári iskola kiadványai. I. kötet. Évkönyv az 1932/3. és 1933/4. iskolaévről. Szerkesztette: Loschdorfer János szakfelügyelő-igazgató. (Budapest, 178 l. 21 táblázat, számos szövegekőzti ábrával.)

A kiadott Évkönyv csinos, izléses kiállításban a székesfővárosi irányító polgári iskola didaktikai munkálkodását ismerteti és propagálja.

Benne *Szendy Károlynak*, Budapest székesfőváros akkori tanügyi tanácsnokának előszava után *Loschdorfer Jánosnak*: a munkaiskoláról; a koncentráció a polgári iskolai nevelő oktatásban, koncentráció a polgári iskolai női kézimunkaoktatásban — *Mayer Blankának*: az osztályfőnöki óra, iskolánk belső világa című tanulmányait, továbbá *Kerékhgyártó Ilonának* a kiskirályok korszaka — I. Károly Róbert király és a magyar biedermeier kor című tanítástervezeteit és a városligeti történelmi épületsoport című kirándulási tervezetét — *Tolnai Erzsébetnek*: a települések hatásainak jelentősége a polgári iskolában; az Egyetem-téri templom, művészettörténelmi oktatás a polgári leányiskolában című módszeres tanulmányait; majd a tanári testületnek: a Csepel-sziget körülhajózása című kirándulási tervezetét — egyben ismertetésünk mai tárgyát képező alábbi *négy földrajzi vonatkozású módszeres tanulmányt olvashatjuk*.

Az Évkönyv egyik földrajzi vonatkozású cikkében »*Koncentráció a polgári iskolai földrajztanításban*« címen *dr. vitéz Sághelyi Lajos* közöl igen értékes gondolatokat. A bevezetőben Loschdorfer János szakfelügyelő-igazgató szavait idézi: »A koncentráció sűrítés, ... egyesítés, erőfokozás... Az irányító polgári iskola megingathatatlan gerince ez a gondolat s végig vonul annak egész munkarendszerén. Ez jellemzi a földrajzoktatás rendszerét is, melyből a szaktanárnak az egész tanártestülettől támogatott törekvése sugárzik, ki. A földrajzzal kapcsolatos koncentrációt a következő körökre terjeszti ki: tantervi, nevelési, szaktárgyi és metodikai koncentráció területére. Mindezekben pedig nem a egyes utalásokban kimerített, hanem az intézményessé tett, tantervileg feldolgozott és módszeresen megbeszélte nevelő-oktatás egységének megteremtésére törekszik.

A *tantervi koncentráció* egyértelmű az anyag helyes kiválasztásával; a polgári iskola céljában központosul és a Tanterv és Utasításokra támaszkodik. A *nevelési koncentráció* »középponti gondolata« a nemzeti kultúra és magunk megbecsülése, az állampolgári nevelés és a hazaszeretet; a magyar kultúra, a magyar föld és nép, a magyar gazdasági élet összekapcsolódása egy szerves sorsközösségben, ennek megértése és a magyar igazságba vetett hit ápolása. Tanításunkban uralkodó kell, hogy legyen az állandó kapcsolat a hazával és a szülőfölddel. A cikk, a *szaktárgyi koncentrációt* a polgári iskola tárgyainak munkaközösségében jelöli meg. A földrajz tanára nemcsak a más tárgyakból szerzett ismereteket értékesíti, hanem a természettudományoknak s mellettük a szellemtudományoknak, módszeres eljárását is alkalmazza. A földrajz valóban koncentrikus tárgy,